

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

МАРКО ЦАР
(1859 - 1953)

Каталог изложбе

Нови Сад, 2009.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

КАТАЛОЗИ ИЗЛОЖБИ

161

АУТОРИ КАТАЛОГА И ИЗЛОЖБЕ

Ивана Гргурић и Силвија Чамбер

Библиотека Матице српске приредила је изложбу поводом 150 година од рођења књижевног критичара, есејисте и путописца Марка Цара. Изложба је отворена од 27. јула до 21. августа 2009. године у витринама испред Свечане сале Матице српске, а коришћена је грађа из збирки Библиотеке Матице српске. Испод сваке каталошке јединице уписана је сигнатура.

Г. Цар је критичар импресионист, он то сам признаје. Његов метод је метод целе импресионистичке критике: анализовање утисака који се добива од књижевног дела, описивање његовог облика, цртање темперамента пишчева, његовог схватања света, особитих наклоности, ступањ његове осетљивости. Тим начелима Г. Цар је остао махом доследан. (...) Стил Г. Цара показује човека који је много читао, и то читао добре писце. У њему има извесне елеганције, прецизан је и изразит.

Јован Скерлић

Хвалим те, Марко, што си многу љепоту из дивнога, рођеног ти краја унио у књигу; – што си се вјерно држао латинских облика, такође бесмртних и српском духу прикладних; – што си вазда пуном искреношћу, без обзира на рецепте мандарина излазио пред свијет; – што си србовао на велику своју материјалну штету; – што су твој живот и твој рад драгоцјени докази да је прави Бокелъ само Србин, тијелом и душом! Живио нам и здрав био за дуго!

Симо Матавуљ

Г. Цар се може правити присталица неке "истинске" модерне, те се заклињати за формулу како уметност и морал немају нечег заједничког; али ја се не плашим да испаднем мање модеран но г. Цар, када кажем: да има ствари о којима се ни у уметности не сме говорити неистина; и још више, има људи, којима се нигде, а најмање још у уметности, може дозволити да говоре неистину.

Светислав Стефановић

Марка Цара *Моје симпатије*, иако пуне позајмица, сведоче о искреној љубави према књижевности, о пријемчивости пишчевој за лепоту, и писане су течно и занимљиво, и читане су, и читају се и данас, са задовољством.

Богдан Поповић

Марко Цар јако воли уметност. Провести неколико часова уживања у каквом великом уметничком делу, то је за њега највећа награда. Читати велике песнике, гледати и слушати дела великих уметника "то је најљепша награда човјекским трудима на земљи и једино задовољство које се у обману не претвара". Тако он сам каже о уметности.

Павле Поповић

По свом критичарском ставу г. Марко Цар нагиње оном што се зове импресионистичка критика. У њој он налази заклон од догматизма и од свега што би нагонило на обухватније принципе једног систематског естетско-филозофског схватања. По свом укусу, однегован у латинском културном кругу (римском, италијанском, француском), он је љубитељ јасности и усклађености, уверен да човек не мора бити мутан да би изгледао научен. По свом темпераменту, превасходно питомом, он је поклоник углађености, која није само један леп манир, него и знак једне више разборитости и једне финије културе.

Велимир Живојиновић Massuka

Импресиониста по методу, са идејама неоидализма, Цар је писац лаког стила, повремено козер. С пажњом је писао о еволуцији критике у француској литератури, о природи есеја, критике, поезије, о друштвеном задатку уметности, о укусу и неговању лепога. Пишући о писцима великих страних литература (Кардучи, Бајрон, Тен, Мисе...) он је то чинио више као популаризатор него као научник. Његови огледи о српким писцима Његошу, Љ. П. Ненадовићу, Змају, Војиславу Илићу, инспирисани су тежњом за мирном и објективном оценом њихове вредности. Са највише познавања и присности писао је о писцима свога ужег завичаја – Стефану Митрову Љубиши, Симу Матавуљу, као и о Јовану Сундечићу и Меду Пуцићу.

Бошко Новаковић

Културни борац пре свега, Марко Цар се целог свога дугога века храбро и неустрашиво борио за слободу мисли и слободу савести, против мистике и метафизике, религиозног фанатизма и клерикализма, ускогрудног национализма и шовинизма, тираније и реакције на свим линијама и фронтovima. (...) Марко Цар урезао је своје дело и своје име у књижевну и културну историју свога народа.

Коста Милутиновић

После Светомира Николајевића, Марко Цар је био први и најмарљивији српски "чичероне" кроз галерије европске књижевности. О многим талијанским и француским писцима, старијим и новијим, он је први обавештавао српску читалачку публику, и има заслуга за њено књижевно образовање; исто тако, талијанску публику упознавао је са српском и хрватском књижевношћу и његова посредничка улога у том погледу била је од значаја.

Књижевни историчари и критичари, књ. 1

Човек отвореног и радозналост духа, космополита и естетата лепе културе и господственог држања, приповедач, есејиста и путописац који цени класичну лепоту, Цар је био критичар

грејан просветитељским жаром, љубављу према књизи и лепој речи, добрим намерама и књижевним симпатијама, али без довољно система и истрајности у уверењима. (...) Увек и свугде придошлица и странац, био је човек распет између старе традиције и модерних тежњи новог доба, у које се тешко уклапао.

Предраг Палавестра

Марко Цар је своју делатност књижевног судије засновао на љубави која је тако ретка у ово наше модерно, материјалистичко доба. Књижевни судија! Да ли се то може рећи за онога ко је своје најбоље књиге огледа назвао *Моје симпатије*? (...) Његови огледи показују са колико је љубави припазио својим драгим писцима, да их је читао ради свог личног уживања и задовољства, да је оберучке из њих црпао радости и духовне насладе. Ми смо му захвални што нам је допустио да са њим делимо његове утиске; несебично је отворио за нас своју ризницу у којој је толико богатства. Јер Марко Цар је много, и дивних ствари прочитао у своме животу.

Милан Марковић

Својим белетристичким, естетичким, есејистичким и критичким прилозима Марко Цар показује апсолутну преданост стварању као врхунаравном принципу егзистенције. Као баштиник класичног наслеђа он је безрезервно прихватио Хорацијеву поетску апофтегму – *Non omnis moriar* (Нећу сасвим умрети), јер захваљујући стваралачкој самосвести у свим областима којима се бавио, он у оствареном делу види најдубљи смисао егзистенције и једини пут ка досезању есенције (...)

Радомир В. Ивановић

A handwritten signature in black ink on a light-colored background. The signature is written in a cursive, flowing style and reads "Marko Car".

ДЕЛА

1. Gjuro Jakšić / Marko Car
U: Slovinac. - God. 5, br. 1 (11. jul 1882), str.306-311
II III 354
2. Анђелија Косорића : (песничка прича Ј. Сундечића) / [Марко Цар].
У: Застава. - ISSN 1451-2866. - Год. 18, бр. 191 (16. (28.) дек. 1883.), стр. [1-2].
II V 63, 11762
3. Za kišljive dnevi / Marko Car. - U Dubrovniku : D. Pretner, 1883. - 215 str.
II 38942
4. Giosuè Carducci / napisao Marko Car. - U Dubrovniku : Tiskarnica D. Pretnera, 1884. - 41 str.
II 23910
5. Vuk, list za književnost i umjetnost / vlasnik i urednik Marko Car. - God. 1, br. 1 (1. jan.1885). - Zadar; 1885.
II III 1234
6. U majčinom krilu / Marko Car
U: Vuk, list za književnost i umetnost -God. 1, br. 1(1. jan.1885), str. 7
II III 1234
7. Ђордано Бруно / М. [Марко] Цар.
У: Јавор. - ISSN 1450-6513. - Год. 16, бр. 24 (11. јуна 1889.), стр. 378-379.
II III 316; 11753
8. Studi slavi di letteratura ed arte / Marco Zar. - Zara : Tipografia di G. Woditzka, 1890. - 200 str.
I 300598
9. Венеција / написао Марко Цар. - 2. поправљено изд. - У Новом Саду : Браћа М. Поповића, 1891. - 112 стр.
II 19560
10. Славни људи у историји и биографији : (поводом Милутиновићеве стогодишњице.) / Марко Цар.
У: Стражилово. - ISSN 1451-4613. - Год. 5, бр. 26 (28. јуна 1892), стр. 410-412.
II II 212

11. Моје симпатије / Марко Цар. - У Задру : Штампарија С. Артале, 1895. - 186 стр.
II 8359
12. S mora i primorja / M. [Marko] Car i J. [Josip] Bersa ; sa ilustracijama Josipa Berse. - U Zadru : Štamparija S. Artale, 1896. - 217 str.
II 8371
13. Моје симпатије / Марко Цар. - Мостар : Књижарница Пахер и Кисић, 1897. - 235 стр.
I 2299
14. Од Јадрана до Балкана / Марко Цар. - Задар : Штампарија Шпира Артале, 1898. - 71 стр.
П. о.: Српски Глас.
II 8373
15. Низ родно приморје / Марко Цар. - У Мостару : Издање и штампа Издавачке Књижарнице Пахер и Кисића, 1899. - 118, IV, стр.
II 38618
16. Критика или шиканерија? / [Марко Цар].
У: Бранково коло. - ISSN 1450-5754. - 7, 47 (22. нов. (5. дец.) 1901), ст. 1503-1506.
II III 338,
17. Моје симпатије / Марко Цар. - Дубровник : Српска дубровачка штампарија А. Пасарића, 1904. - 190, [1] стр.
III 5961
18. С бојног и љубавног поља / Марко Цар. - У Мостару : Штампарско-умјетнички завод Пахера и Кисића, 1904. - 94 стр.
I 10932 Пв1
19. In extremis : слика из живота / од Марка Цара.
У: Летопис Матице српске. - ISSN 0025-5939. - Год. 83, књ. 243, св. 3 (1907), стр. 80-86.
II II 951
20. Јован Дучић / Марко Цар.
У: Босанска вила. - ISSN Y000-4448. - Год. 24, бр. 5 (15. марта 1909.), стр. 65-67.
II III 331
21. Primorke / Marko Car. - Zadar : Knjižarnica S. Artale, 1911. - 183 str.
II 8372
22. Сава Бјелановић / написао Марко Цар. - У Дубровнику : Матица српска, 1911. - 78 стр.
II 434414

23. Естетичка писма из Рима / Марко Цар.
У: Српски књижевни гласник. - ISSN 0354-2769. - Књ. 31, бр. 10 (16. нов. 1913), стр. 771-781.
П П 1
24. Литерарна умјетност / од Марка Цара.
У: Летопис Матице српске. - ISSN 0025-5939. - Год. 88, књ. 295, св. 5 (1913), стр. 1-12.
П П 951
25. Петар Петровић-Његош / Марко Цар.
У: Горски вијенац владике црногорскога Петра Петровића Његоша / ново издање с уводном ријечи од Марка Цара. - У Херцеговине : Ј. Секуловић, 1913. - Стр. 5-15.
I 11771
26. Естетичка писма / Марко Цар. - Београд : Г. Кон, 1920. - 204 стр.
П 8358
27. Наше Приморје / Марко Цар. - Београд : Српска књижевна задруга, 1923. - 159 стр.
П 438372
28. Алекса Шантић / Марко Цар.
У: Венац. - ISSN 0353-8273. - Књ. 10, св. 4/5 (1. јан. 1925), стр. 330-338.
П П 154
29. Уметнички преглед : национализовање декоративне уметности / Марко Цар.
У: Мисао. - ISSN 1450-6335. - Књ. 17, св. 4 (16. феб. 1925), стр. 314-317.
П П 9
30. Дубровник и околица / Marko Car. - Beograd : Jadranska straža, 1928. - 50 str., 64 str. s tablama (fotogr.)
I 10992
31. Да ударимо тачку / Марко Цар.
У: Време.-ISSN 1451-4524. - Год. 9, бр. 2593 (12. март 1929), стр.6
П фол 294
32. Огледи и предавања. 1 / Марко Цар. - Београд : Г. Кон, 1931. - 212 стр., [1] лист с ауторовом сликом
П 8374
33. Око Гетеа / Марко Цар.
У: Летопис Матице српске. - ISSN 0025-5939. - Год. 106, књ. 332, св. 1/3 (април-мај-јун 1932), стр. 29-37.
П П 951

34. Змајеви идеали / Марко Цар.
У: Летопис Матице српске. - ISSN 0025-5939. - Год. 107, књ. 337,
св. 1/3 (јули-ауг.-септ. 1933), стр. 31-34.
П П 951
35. Језик и књижевна проза / Марко Цар.
У: Летопис Матице српске. - ISSN 0025-5939. - Год. 107, књ. 335,
св. 1 (јануар 1933), стр. 1-5.
П П 951
36. Јован Скерлић : (о двадесетогодишњици његове смрти) / Марко
Цар.
У: Летопис Матице српске. - ISSN 0025-5939. - Год. 108, књ. 340,
св. 2 (јули-ауг. 1934), стр. 129-132.
П П 951
37. Моје симпатије / Марко Цар. - Београд : Издавачка књижарница
"Скерлић", [1934]. - 145, [1] стр.
П 8375
38. Есеји / Марко Цар. - Београд : Српска књижевна задруга, 1936. -
225, [2] стр.
П 438461
39. Један заборављен песник мора / Марко Цар. - Београд :
Штампарија Графички институт, 1937. - 13 стр.
Ш 6040
40. Афоризми и забелешке / Марко Цар. - [Б. м. : б. и.], 1938. - Стр.
331-333
П. о.: Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор; књ. 18,
св. 1-2, 1938.
КМ Ш 1040
41. За рехабилитацију критике / Марко Цар.
У: Летопис Матице српске. - ISSN 0025-5939. - Год. 112, књ. 349,
св. 2 (фебруар 1938), стр. 73-76.
П П 951
42. Иван Гундулић : (о тристопедесетој годишњици његова рођења) /
Марко Цар.
У: Летопис Матице српске. - ISSN 0025-5939. - Год. 112, књ. 350,
св. 1/3 (јули-септ. 1938), стр. 45-49.
П П 951
43. Бесмртна Француска / Марко Цар. - Нови Сад : Штампарија и
књиговезница Љ. Богданов, 1939. - 32 стр.
П. о.: Годишњак Матице српске.
Ш 5813

44. Дон Кихоте / Марко Цар.
У: Летопис Матице српске. - ISSN 0025-5939. - Год. 113, књ. 351,
св. 5-6 (мај-јуни 1939), стр. 361-373.
П П 951
45. Моје симпатије / Марко Цар. - [3. изд.]. - Београд : "Скерлић",
[193-]. - 215 стр.
П 432501
46. Истине и полуистине / Марко Цар. - Београд : Штампарија Д.
Грегорића, 1940. - 164 стр.
I 2300
47. За легитимност полемике / Марко Цар.
У: Летопис Матице српске. - ISSN 0025-5939. - Год. 115, књ. 355,
св. 1-2 (јануар-фебруар 1941), стр. 20-22.
П П 951
48. Доситеј Обрадовић / Марко Цар.
У: Браничево. - ISSN 0006-9140. - Год. 7, бр. 1/2 (фебруар-април
1961), стр. 124-135.
П I 70
49. Вергилије : о двохиљадитој годишњици његовог рођења / Марко
Цар.
У: Књижевни историчари и критичари. 1 / [избор и предговор
Ђуро Гавела]. - Нови Сад : Матица српска ; Београд : Српска
књижевна задруга, 1963. - Стр. 337-345.
П 27703/1
50. Војислав Илић / Марко Цар.
У: Књижевни историчари и критичари. 1 / [избор и предговор
Ђуро Гавела]. - Нови Сад : Матица српска ; Београд : Српска
књижевна задруга, 1963. - Стр. 346-364.
П 27703/1
51. Prežvakani simbolizam / Marko Car.
У: Zli volšebnici. Knj. 1, 1917-1929 / [priredio] Gojko Tešić. -
Beograd : Slovo ljubve : Beogradska knjiga ; Novi Sad : Matica
srpska, 1983. - str. 70-73.
III 77629/1

ПРЕВОДИ

52. Različiti spisi / Edmondo de Amicis ; preveo Marko Jov. Car. - U Novom Sadu : Tiskarna A. Pajevića, 1880. - 145 str.
II 50058
1. Ода краљици талијанској / спјевао Јосве Кардучи; превео Марко Јов. Цар.
У: Slovinac. - God.5, br. 19, (1. jul 1882), str.289
II III 354
2. Gospogja sa kamelijama / napisao Aleksandar Dumas Mlagji ; preveo Marko Car. - Zagreb : Scholz i Kralj, 1891. - XI, 206 str.
II 1857
3. На води / Ги де Мопасан ; превео Марко Цар. - Београд : З. Спасојевић, 1921. - X, 133 стр.
II 4346
4. Савремене италијанске приповетке / превели М. [Марко] Цар и П. Бућић. - Београд : Српска књижевна задруга, 1929. - XIV, 129 стр.
II 428497
5. Италијански хумористи / превео Марко Цар. - Београд : Недеља, [19--]. - 151 стр.
II 41124

ЛИТЕРАТУРА

53. Марко Цар : 1878-1903.
У: Бранково коло. - ISSN 1450-5754. - 9, 36 (4. (17.) септ. 1903), ст. 1121-1123.
II III 338,
54. Марку Цару / Симо Матавуљ.
У: Бранково коло. - ISSN 1450-5754. - 9, 37 (11. (24.) септ. 1903.), ст. 1153-1154.
II III 338,

55. Марко Цар / Јован Скерлић.
У: Писци и књиге. 8 / Јован Скерлић. - Београд : Г. Кон, 1926. -
Стр. 124-143.
П 20030/8
56. Тудори и творци / Милан Кашанин.
У: Летопис Матице српске. - ISSN 0025-5939. - Год. 103, књ. 319,
св. 3 (март 1929), стр. 321-324.
П П 951
57. Марко Цар / Милан Марковић. - Нови Сад : Штампарија
Јовановић и Богданов, 1935. - 14 стр.
П. о.: "Летопис Матице Српске".
Ш 2841
58. Марко Цар : 3 VIII 1860 - 2 XI 1953 : дописни члан Српске
академије наука : in memoriam / Ст. [Стеван] Јаковљевић.
У: Гласник. - ISSN 0374-082X. - Књ. 5, св. 2 (1953), стр. 379-380.
П П 958
59. Марко Цар / Милан Кашанин.
У: Пронађене ствари / Милан Кашанин. - Београд : Просвета,
1961. - Стр. 193-194.
П 20714
60. Дијалози критичара : Љубомир Недић и Марко Цар / Иво
Таргаља.
У: Летопис Матице српске. - ISSN 0025-5939. - Год. 151, књ. 415,
св. 1 (јан. 1975), стр. 59-68.
П П 951
61. Књижевни лик Марка Цара / Коста Милутиновић. - Херцег-Нови :
[б. и.], 1977. - Стр. 157-217, [4] листа с таблама
П. о.: Бока ; 9.
Ш 414162
62. Zli volšebnici. Књ. 1, 1917-1929 / [priredio] Gojko Tešić. - Beograd :
Slovo ljubve : Beogradska knjiga ; Novi Sad : Matica srpska, 1983. -
XXXI, 602 str.
Ш 77629/1
63. Вук, часопис-манифест Марка Цара и његова судбина у
књижевно-политичким околностима Далмације осамдесетих
година прошлога века / Олга Ступаревић.
У: Зборник Матице српске за књижевност и језик. - ISSN 0543-
1220. - Књ. 37, св. 2 (1989), стр. 239-248.
П П 803

64. Марко Цар књижевни критичар / Олга Ступаревић. - Херцег-Нови : Књижевна заједница ; Херцег-Нови ; Београд : Институт за књижевност и уметност, 1991. - 328 стр.
КМ II 996
65. Марко Цар: у латинима / Павле Поповић.
У: Књижевна критика - књижевна историографија / Павле Поповић. - 1. изд. - Београд : Завод за уџбенике и наставна средства, 2002. - Стр. 199-205.
III 445732
66. Био-библиографија Марка Цара (1859-1953) / Добрило Аранитовић. - [Цетиње : б. и., 2004. - Стр. 31-91
П. о.: Библиографски вјесник; год. 33, бр. 1/3, 2004.
III 441923
67. Интерпретативни модели Марка Цара : (прилог естетици и поетици) / Радомир В. Ивановић.
У: Књижевно дјело Марка Цара / [уредник Радомир В. Ивановић]. - 1. изд. - Херцег Нови : Српско просвјетно-културно друштво "Просвјета"; Пераст : Културни центар "Јадран-арт", 2005. - Стр. 63-77.
III 447663
68. Портрет Марка Цара / Слободан Калезић.
У: Књижевно дјело Марка Цара / [уредник Радомир В. Ивановић]. - 1. изд. - Херцег Нови : Српско просвјетно-културно друштво "Просвјета"; Пераст : Културни центар "Јадран-арт", 2005. - Стр. 11-25.
III 447663
69. Књижевно дјело Марка Цара / [уредник Радомир В. Ивановић]. - 1. изд. - Херцег Нови : Српско просвјетно-културно друштво "Просвјета"; Пераст : Културни центар "Јадран-арт", 2005. - 207 стр.
III 447663
70. Г. Марко Цар и лојалност полемике / Светислав Стефановић.
У: На раскреници / Светислав Стефановић. - Нови Сад : Матица српска, 2005. - Стр. 359-361.
II 462627
71. Директна полемика : (Богдан Поповић - Марко Цар) / Радомир В. Ивановић.
У: Стварање и сазнање / Радомир В. Ивановић. - (1. изд.). - Нови Сад : Змај, 2006. - Стр. 163-169.
III 445899

РУКОПИСИ И ФОТОГРАФИЈЕ

72. Рукопис текста *Старинска црква светог Луке*
(РОМС М.8.683)
73. Рукопис песме *Иза плеса* из 1888. године
(РОМС М.8.682)
74. Писмо Матици српској о сарадњи на *Летопису*
(РОМС 201)
75. Захвала Миши Димитријевићу на повољној оцени
адресантовог дела у *Бранику*
(РОМС 30.485)
76. Писмо Милану Савићу о турнеји Српског народног
позоришта у Задру 1895. године
(РОМС 331)
77. Писмо Милану Будисављевићу о *Бранковом колу*
(РОМС 18.169)
78. Писмо Тихомиру Остојићу, послато из Задра 1913. године
(РОМС 256)
79. Писмо Васи Стајићу о сарадњи на *Летопису*
(РОМС 9445)
80. Марко Цар, књижевник
(РОМС CLXV - 22)
81. Марко Цар
(CLXXXIX - 50)
82. Марко Цар у друштву са Милорадом Павловићем Крпом, у
Београду 1948. године
(РОМС М. 19462)
83. Марко Цар
84. Гроб Марка Цара

**МАРКО ЦАР
1859-1953**

Издавач
Библиотека Матице српске
Нови Сад
Матице српске 1

Уредник
Миро Вуксановић

Аутори Каталога
Ивана Гргурић и Силвија Чамбер

Припрема
Оливера Михајловић и Марија Ваш

Умножавање
Јелена Керенец

Повез
Милорад Родић

Тираж
50 примерака